

ΔΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ*

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

A. X. ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ

Μὴ μὲ ἐκλάβετε, Κύριε Συνάδελφε, ὡς λογοθήραν, δὲν εἶμαι λογοφίλος, οὔτε καὶ φιλόλογος, ἀλλὰ μόνον φιλογράμματος καὶ ἰδίως φιλόνομος. Ὡς ἐκ τούτου ὑπέικω εἰς τὸ ἄρθρον 23 τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας, ὅπερ κελεύει κατὰ γράμμα «ὅπως προσφωνήσω Ὑμᾶς καταλλήλως», πρὸ τοῦ νὰ ἀπαγγείλητε ἡμῖν τὸν εἰσόδιον λόγον σας. Σπεύδω δὲ νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὸ πρᾶττω μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως, διότι ἡ ἀξία ὑμῶν καὶ ὡς λογοτέχνου καὶ ὡς ἀνθρώπου ἐμποιεῖ καὶ εἰς ἐμέ, ὅπως καὶ εἰς τόσους ἄλλους, ἐξαιρετικῆν ὄντως ἐντύπωσιν.

Ὅταν ἐν ἀπόγευμα τοῦ παρελθόντος ἔτους συνερχόμενος ἀπὸ τίς οἶδε τίνας ἡδέος ὀνείρου εὐρέθητε εἰς τὴν ἡδυτέραν πραγματικότητα, διὰ τῆς ἀνακωινώσεως τῆς ἐκλογῆς Ὑμῶν ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ, ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς ἐστράφησαν αὐθορμήτως πρὸς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς σας, πρὸς τὴν προσφιλῆ σας νῆσον. Ἀνηγγείλατε πρὸς ἐκείνην πρῶτην τὸν θρίαμβόν σας βέβαιος ὢν ὅτι τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ πόθου σας, τὸ σκίρτημα τῆς χαρᾶς σας, ἤθελον αἰσθανθῆ ἀκεραίως αἱ ψυχαὶ τῶν προγενομένων ἐν τῇ πατρίδι σας μουσολόγων. Διότι ἡ Ζάκυνθος παρήγαγεν ἀνέκαθεν ὥραϊα τῆς φύσεως πλάσματα, ὅχι μόνον ἄνθη καὶ μύρα καὶ ἡδύσματα, ἀλλὰ καὶ σπουδαίους λογίους, τὸν Μαρτελάον, τὸν Κάλβον, τὸν Σολωμόν, τὸν Ρώμαν, τὸν Μάτεσσιν, τὸν Μαρτζώκην, τὸν Τσακασιᾶνον, ἐνέπνευσε δὲ βαθέως τὸν Φώσκολον καὶ τὸν Τερτζέτην. Ἀναφέρω ὅσους ἔτυχε νὰ γνωρίζω ἐξ ἀναγνώσεως ἢ φήμης.

Ἀπὸ τὴν ὥραϊαν αὐτὴν νῆσον ἠρῶσθητε καὶ σεῖς ἀφθόνως καὶ ἐδημιουργήσατε τόσον περιτέχως δημοφιλῆ ἔργα, ὅπως ἡ «Μαργαρίτα Στέφα», ἡ «Κοντέσσα Βαλέρανα», ἡ «Φωτεινὴ Σάντρη», ἡ «Στέλλα Βιολάντη», ἡ «Ραχήλ», ἡ «Ἰσαβέλλα», ὅλα αὐτὰ γένους θηλυκοῦ, πρὸς τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι τρέφετε

* Συνεδρία τῆς 30 Ἰανουαρίου 1932.

κάποιαν αδυναμίαν, καὶ ἔπειτα « Τὸ ζευγάρωμα », « Τὸ ψυχασάββατο », τὸ « Φιόρο τοῦ Λεβάντε », τὸν « Ἐρωτα τοῦ θριαμβεύει », τὴν « Καβαλερία ποπολάνα » κ.λ.π.

Διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀποδεικνύετε πόσον καλῶς ἔχετε εἰσχωρήσει εἰς τὴν ζακωνθίαν ψυχὴν, πόσον φυσικῶς γνωρίζετε νὰ ἐμφανίζητε τοὺς ἥρωας καὶ τὰς ἡρωίδας σας, πόσον πιστῶς ἀκολουθεῖτε τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου σας, πόσον ἐσκεμμένως διαγράφετε τὰ ἀνθρώπινα πάθη. Ἡ φαντασία σας ἀποδίδει μὲ ἀκρίβειαν καὶ χάριν καὶ τὰς πλέον ἀσυνήθεις εἰκόνας τῆς ζωῆς, καὶ τὰ πλέον ἰδιόμορφα τῶν θεμάτων σας. Καὶ διότι αἱ παραστάσεις σας λαμβάνονται ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ἱκανοποιοῦσι τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, ἥτις ἐνδομύχως δὲν ἀρέσεται εἰς τὰ ἀπίθανα, τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ ἀδύνατα. Εἴσθε γνήσιος ρεαλιστὴς καὶ ὡς μυθιστοριογράφος εἴσθε μᾶλλον εἰκονογράφος καὶ οὐχὶ μυθογράφος, διὰ δὲ τῆς φυσικότητος τῶν θεμάτων σας καὶ τῆς κομψότητος τῶν σκηνῶν σας τέρπετε ἅμα καὶ διδάσκετε ἐμπνεόμενος ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ μέγα βιβλίον τῆς φύσεως. Οἰαδήποτε τέχνη, ἥτις δὲν ἀρύεται ἐκεῖθεν, ἥτις παραγνωρίζει ἢ περιφρονεῖ τὸ βιβλίον αὐτὸ περιπίπτει ἀναμφιβόλως εἰς ἀτοπίας ἢ ἀποκνήματα παρατόνου φαντασίας.

Τὴν δὲ ἀληθῆ τέχνην κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Βάκωνος ἀποτελεῖ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος προστεθεὶς εἰς τὴν φύσιν· ἀποτελεῖ ὁ νοῦς, ὅστις δύναται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν φύσιν, νὰ διαγνώσῃ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, νὰ αἰσθανθῆ τὴν δυνάμιν της καὶ οὐχὶ νὰ παρερμηνεύσῃ ἀλλὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ διὰ τῆς σκέψεως, διὰ τῆς πράξεως, ὅτι ἐκεῖνη ἐμφανίζει ἐνίστε ὡς ἀπλήν ἐνδειξιν ἢ ὡς ὑπόκρυφον τάσιν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης σᾶς εὐρίσκω ἐν πλήρει τάξει, διότι ἔχω κατανοήσει πόσον ἐπιμελῶς ἔχετε μελετήσει τὴν φύσιν ὄντων τε καὶ πραγμάτων καὶ πόσον βαθέως ἔχετε διεισδύσει εἰς τοὺς δαιδάλους τῶν ἀνθρωπίνων συναισθημάτων.

Ἄλλὰ μὴ ταραχθῆτε ἐκ τῶν λεγομένων μου, δὲν προτίθεμαι νὰ συνεχίσω, οὔτε πρόκειται νὰ ἀναλύσω τὰ τῆς τέχνης σας. Θὰ θεωρῆτε ἴσως ὡς ἀνευλάβειαν καὶ αὐτῆς ἐὰν ἡμεῖς, οἱ συνήθως ἀναλύοντες τὴν ἄζωον ὕλην, ἀπετολμῶμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰς τραχείας ἡμῶν μεθόδους καὶ ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς ἀπεργάσματος τῆς φαῖς οὐσίας. Βεβαιωθῆτε ἐν τούτοις ὅτι ἐν ταῖς θεικαῖς ἐπιστήμαις δὲν ἐξετάζομεν καὶ τὸ πνεῦμα ποσοτικῶς, ἀλλὰ μόνον δυναμικῶς, ὅπως λ. χ. κἀμνωμεν διὰ τὰ ραδιοῦχα σώματα, τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν δὲν ὑπολογίζομεν ἐκ τοῦ βάρους, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀκτινοβολίας, ἣν ἐκπέμπουσιν. Ἐξ ἄλλου δὲ μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἐκτὸς τῆς κοινῆς ἐξετάζομεν καὶ τὴν εὐγενῆ ὕλην, τὸν χρυσόν, τὸν ἄργυρον, καὶ ἀκολουθίαν δὲ καὶ τὰ χρυσώματα, κοσμήματα καὶ τάλαντα, τὸ δὲ ἰδικόν σας τάλαντον ἐξεταζόμενον διὰ τῆς λυθίας πέτρας ἔδειξε τίλον 24 καρατίων ἦτοι τὸν τοῦ ἀπέφθου χρυσοῦ.

Ἐξ ὅσων οὕτω σᾶς ἀφηγοῦμαι μὴ μὲ θεωρήσετε πάλιν ὡς ξηρὸν ὕλιστήν, σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν πιστεύω εἰς τὴν ὕλην! Οὐχὶ διότι ὁ Ἐμπροδοκλῆς καὶ ὁ Ἄνα-

ξαγόρας φαντασθέντες αὐτὴν ἐπ' ἄπειρον διαιρετὴν τὴν κατέστησαν φάντασμα, οὐχὶ διότι ἡ νεωτέρα φυσικὴ τὴν μετεμόρφωσε σκληρῶς εἰς ἠλεκτρισμόν, ἀλλὰ δὲν πιστεύω εἰς τὴν ὕλην, τὴν ἐπίφαντον, διότι πιστεύω εἰς μίαν Ἄρχήν.

Ὡς βλέπετε λοιπὸν δὲν θὰ διαφωνήσωμεν, οὔτε ἀφιστάμεθα τόσον, ὅσον κοινῶς νομίζεται. Σεῖς μὲν ἔχετε ὡς σύμβολα τὰ ψυχολογικὰ φαινόμενα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ὑπάγετε τὰς ποικίλας συλλήψεις σας καὶ δυνάμει τῶν ὁποίων δημιουργεῖτε τοὺς τύπους σας, τύπους ἐκφράζοντας τὴν ψυχικὴν σύνθεσιν, τύπους ψυχικούς.

Ἡμεῖς δέ, πεζότεροι, ἔχομεν ὡς σύμβολα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἔχομεν ὑπαγάγει τὸ ὑλικὸν σύμπαν καὶ δι' ὧν δημιουργοῦμεν τοὺς τύπους μας, τύπους ἐκφράζοντας τὴν ὑλικὴν σύνθεσιν, τύπους χημικούς. Μέχρι νεωτέρας διαταγῆς οὔτε οἱ ἰδικοὶ σας τύποι δύνανται νὰ νοηθῶσιν ἄνευ τῶν ἡμετέρων, ἀλλ' οὔτε καὶ οἱ ἰδικοὶ μας νὰ δημιουργηθῶσιν ἄνευ τῶν ἰδικῶν σας. Εἴμεθα ἄρα ὁμαιμοὶ συγγενεῖς, οὐχὶ μόνον συνάδελφοι, ἀλλ' ἂν θέλετε καὶ ἐξάδελφοι.

Πρὶν περατώσω τὴν προσαγόρευσίν μου ταύτην ἔχω καθήκον νὰ σᾶς ὑπομνήσω ἀκόμη κάτι :

Μὴ νομίσετε ὅτι θὰ σᾶς ἀφίσωμεν νὰ χρησιμοποιεῖτε ἀμοχθὴ τὸν τίτλον σας, καὶ νὰ ἐπαναπαυθῆτε ἐπὶ τῆς ἔδρας, ἣν ἡ Ἄκαδημία σᾶς προσέφερε. Θὰ αισθανθῆτε ταχέως ὅτι δὲν εἶναι αὕτη τόσον μαλακὴ, τόσον κατάλληλος πρὸς ὕπνον ! Θὰ τὸ μάθητε ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ἀγαπητόν μας συνάδελφον καὶ ἀνάδοχόν σας τὸν κ. Παῦλον Νιρβάναν, ὅστις πρὸ χρόνου ἤδη ἀνεκάλυπτεν ἐνταῦθα κατάπληκτος ὅτι αἱ ἀκαδημαϊκαὶ ἔδραι δὲν ἐγένοντο, ὅπως ἤλπιζεν, ἵνα οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ καθεύδωσιν ἐπ' αὐτῶν. Σᾶς διαβεβαίω δὲ καὶ ἐγὼ σήμερον ὅτι αἱ ἔδραι αὗται προκαλοῦσιν ἀπ' ἐναντίας ἐπίμονον ἀϋπνίαν καὶ ἐφ' ὅσον κἀθήσθε ἐπ' αὐτῶν θὰ εἴσθε ὄχι μόνον ὀνόματι ἀλλὰ καὶ πράγματι Γρηγόριος !

Ὑπὸ τοιαύτας ἀγαθὰς συνθήκας δεξιούμενοι ὑμᾶς ἀπόψε, φίλε κύριε συνάδελφε, σᾶς εὐχόμεθα τὴν Ἀκαδημαϊκὴν ζωὴν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εὐτυχῆ τε καὶ εὐκαρπον.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Κύριε,—καὶ εἶμαι ἰδιαίτερος εὐτυχής, ὅτι μοῦ ἔλαχεν ἡ ὥραία τιμὴ νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύσω ἀπέναντί σας,—σᾶς ἀπενθύνει ἐγκάρδιον τὸ εἰσόδειον «καλῶς ἤλθατε». Ἡ θέσις τὴν ὁποῖαν καταλαμβάνετε σήμερον, μεταξὺ τῶν ἐταίρων τοῦ γεραροῦ τούτου πνευματικοῦ συνεδρίου, ἦτο μία θέσις, πρὸς σᾶς ἀνήκειν. Καὶ δὲν θὰ εὐρισκα πλέον εὐαρόμους λόγους διὰ σᾶς ἀπὸ τοὺς λόγους μὲ τοὺς

ὁποίους ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς ἐνδόξου παρὰ τὸν Σηκουάναν ἀδελφῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἕνας ποιητῆς ἐδεξιώθη, πρὸ ὀλίγου, ἕνα Στρατάρχη: «Σᾶς εἶχαμεν ἐκλέξει, κύριε, εἰς τὸ πνεῦμά μας προτοῦ σκεφθῆτε κἄν νὰ παρουσιασθῆτε εἰς τὰς ψήφους μας». Δὲν εἶμαι ποιητῆς καὶ δὲν εἶσθε στρατάρχης. Ἀλλ' ἐνικήσατε ὁμως, κύριε, μίαν μεγάλην νίκην. Τὴν νίκην διὰ τῆς ὁποίας προσηρτήσατε εἰς τὸ κράτος τῶν Ἑλληνικῶν ὠραίων Γραμμῶν νέους ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς ἀναγνωστῶν, ὑποτελεῖς τέως εἰς τὰ ξένα Γράμματα, τοὺς ἀναγνώστας σας καὶ τοὺς θαυμαστάς σας. «Σᾶς εἶχαμεν ἐκλέξει καὶ ἡμεῖς, εἰς τὸ πνεῦμά μας, κύριε, πρὶν παρουσιασθῆτε εἰς τὰς ψήφους μας», διότι σᾶς εἶχεν ἐκλέξει πρὸ ἡμῶν, τὸ μέγα ἀναγνωστικὸν κοινόν, τοῦ ὁποίου τὴν στιγμήν αὐτὴν εἶσθε ὁ γνωριμώτερος καὶ ὁ προσφιλέστερος ἴσως συγγραφεύς.

Μὲ τὸ πλούσιον καὶ ἐκτεταμένον ἔργον σας ἐφέρατε τὰ ἑλληνικὰ ὠραῖα Γράμματα πλησιέστερα πρὸς τὴν μεγάλην λαϊκὴν ψυχὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸ ἀντλήσατε. Τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν μυθιστόρημα ὡς λογοτεχνικὸν εἶδος ἀρχίζει σχεδὸν ἀπὸ σᾶς. Ἀρχίζει μὲ τὴν «Μαργαρίταν Στέφα». Εἰς τὰς μεγάλας ἀναγνωστικὰς μάζας τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ, πρὸ ἐτρέφετο ἀποκλειστικῶς, μέχρι τῆς ἐμφανίσεώς σας, ἀπὸ ἀναγνώσεις καὶ μεταφράσεις ξένων μυθιστορημάτων, ἐδώκατε πρῶτος τὸ ἐντόπιον κοινωνικὸν μυθιστόρημα, ἀντλημένον ἀπὸ τὴν ζωὴν του, τὰ ἦθη του, τὸν ψυχικόν του κόσμον. Καὶ ἂν σήμερον τὸ χαρακτηριστικώτερον αὐτὸ εἶδος τῆς συγχρόνου τέχνης τοῦ λόγου ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν ἀξιόλογον ἄνθησιν, εἶναι στοιχειῶδες ἱστορικὸν καθῆκον νὰ σᾶς ἀναγνωρισθῆ ἡ πατρότης του.

Ἀλλ' ἂν σᾶς ἀνήκει ἡ πατρότης τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ μυθιστορημάτος, δὲν σᾶς ἀνήκει ὀλιγώτερον ἡ πατρότης τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ θεάτρου. Εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, ὅπου ἐκράτει μέχρις ὑμῶν τὴν σκηνὴν ἡ ἀρχαιοπρεπὴς τραγωδία, μὲ τοὺς ψυχροὺς ἰάμβους τῆς λογίας παραδόσεως, ὡς κλασικὴ θεματογραφία περισσότερον, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, παρὰ ὡς ζωντανὴ δημιουργία, ἐφέρατε πρῶτος μὲ τὸν «Ψυχοπατέρα» τὸ νεώτερον δράμα, τὸ λεγόμενον κοινωνικὸν δράμα, τὴν σύγχρονον *Comédie*. Καὶ ὅπως ἐσύρατε μὲ τὴν γοητείαν τῆς τέχνης σας τὰς μεγάλας μάζας πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀνάγνωσιν μὲ τὸ μυθιστορημά σας, τὰς ἐσύρατε πρὸς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον μὲ τὸ δράμά σας. Ἦλθαν κατόπιν σας καὶ ἄλλοι ἄξιοι δραματοῦργοι. Ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης ἱστορικὸν καθῆκον νὰ σᾶς ἀναγνωρισθῆ ἡ πατρότης τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ δράματος. Διότι πρῶτος ἀνεβιβάσατε ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ζωντανοὺς τοὺς συγχρόνους ἀνθρώπους, ὅπως ἀνεβιβάσατε τὴν ζωντανὴν σύγχρονον ζωὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἑλληνικῆς μυθιστορίας.

Ἡ παροῦσα στιγμή, κύριε, δὲν εἶναι ἡ στιγμή τῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς κριτικῆς. Τὸ ἔργον σας ἔχει ὅλον τὸ ἠθικὸν ἀνάστημα διὰ νὰ τὴν ὑποστῆ ἀφόβως εἰς ἄλλας

στιγμὰς καὶ ἄλλα κριτήρια. Ἐπιπλέον ἡ παρούσα στιγμή εἶναι, κατ' ἐξοχήν ἡ στιγμή τῶν ὀφειλομένων ἀναγνωρίσεων. Καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτὴν σὰς τὴν προσέφεραν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καλέσασα ὑμᾶς νὰ καταλάβετε μετὰ τῶν ἐταίρων αὐτῆς τὸ ἐδώλιον, τὸ ὁποῖον δικαιωματικῶς σὰς ἀνήκει καὶ τὸ ὁποῖον σὰς ἀνέμενε. Διότι κανένα ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦ δημοσιογραφικοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα περιέχει ἡ νεαρὰ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, δὲν ὑπῆρξε ξένον διὰ σὰς. Ἐκαλλιεργήσατε ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου καὶ ὑπῆρξατε εἰς ὅλα διδάσκαλος. Εἰς τὸ διήγημα, τὸ μυθιστόρημα, τὸ θέατρον, τὴν κριτικὴν, τὸ χρονολόγημα. Τὸ ἔργον σας, κύριε, ὑψώνεται ἐπιβλητικὸν εἰς ὄγκον καὶ περιεχόμενον. Καὶ μόνον ἡ ἀπλή παρουσίασίς του — μία ἀπλή βιβλιογραφία — θὰ μὲ παρέσθην ἔξω τῶν χρονικῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα μοῦ τάσσει ἡ σημερινὴ ἀκαδημαϊκὴ ἡμέρα, ἡ ἡμέρα σας. Καὶ αἰσθάνομαι τὴν εὐθύνην, πὺν θ' ἀνελάμβανα ἀπέναντι τοῦ ἔργου σας μὲ ἓνα πρόχειρον καὶ βιαστικὸν ἀντίκρουσμα. Ἐπιπλέον ἂν εἶχα νὰ δώσω ἓνα γενικὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ πολυσυνθέτου ἔργου σας δὲν θὰ ἐδυσκολευνόμην νὰ τὸν εὔρω εἰς τὰ κοινὰ του χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα, τοῦ προσοδίδουν τὴν ἐνότητα ἐκείνην τοῦ δημοσιογραφικοῦ, πὺν ἀπορρέει ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ δημοσιογράφου. Καὶ τὸ κοινὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ ἔργου σας εἶναι ὅτι εἰς αὐτὸ ζῆ ὁ αἰώνιος ἄνθρωπος ὑπεράνω τόπου καὶ χρόνου, ἀκόμη καὶ ὅταν κινῆται ἐντὸς τοῦ στενοῦ πλαισίου τῆς ἠθογραφίας καὶ τῆς καιρογραφίας. Ἐπιπλέον τὴν Ζάκυνθον τὴν μικρὰν σας ὠραίαν πατρίδα, τὴν γῆν τοῦ «ἄνθους τῶν παρθένων», εἰς τὰ νερὰ τῆς ὁποίας «πλέον γέμοντα φωνῶν μουσικῶν θαλάσσια ξύλα», ἐφέρατε εἰς τὰ Ἡλύσια τῆς τέχνης ἓνα κόσμον ψυχῶν, πὺν ἀνέκουν εἰς ὅλους τοὺς τόπους καὶ ὅλας τὰς ἐποχὰς, ὅπως ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης ἀπὸ τὴν μικρὰν του Σκιάθου ἐδημιούργησε μίαν Οἰκουμένην. Διότι ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον τῶν καιρῶν καὶ τῶν τόπων ὑπάρχει ὁ αἰώνιος ἄνθρωπος, ἡ πηγὴ καὶ ἡ χαρὰ τῆς τέχνης. Καὶ πάλιν, ὅταν ἡ ἔμπνευσις σας κινῆται μέσα εἰς τὴν μικροαστικὴν κοινωνίαν τῶν Ἀθηνῶν, γνωρίζετε νὰ εἰσθε περισσότερον ποιητὴς παρὰ ἠθογράφος, περισσότερον δημοσιογράφος ἀνθρώπων παρὰ ζωγράφος ἡθῶν. Εἰς τὸ διήγημά σας, τὸ μυθιστόρημά σας, τὸ θέατρόν σας κινεῖται λαὸς ψυχῶν. Διότι ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ποτὲ τόσον ἄσχημη διὰ σὰς, ὥστε νὰ τὴν ἀπολείπη ἐντελῶς ἢ ἐλλογία τῆς μουσικῆς ἀκτίνος τῆς ποιήσεως, πὺν γλυστοῦ μέχρι τῶν σκοτεινοτέρων ἠθικῶν βυθῶν. Εἰς μίαν ὑγρὰν καὶ σκοτεινὴν ἀλλήν, πὺν περιγράφετε εἰς ἓνα νεανικὸν σας μυθιστόρημα, ὀλίγη πρασινάδα φυτρώνει μετὰ τῶν σκουπιδιῶν καὶ ἀκαθάρτων νερῶν ἀπὸ μίαν σχισμὴν τοῦ τοίχου. «Εἶναι ἡ ὀλίγη ποίησις — παρατηρεῖτε — πὺν ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν σκοτεινοτέραν καρδίαν». Ἐπιπλέον ἡ πρασινάδα αὐτὴ τῆς ποιήσεως δὲν λείπει ἀπὸ καμμίαν σκοτεινὴν γωνίαν τοῦ ἔργου σας.

Ἐπιπλέον δὲν ἔμπορῶ νὰ μὴ σὰς ἀναγνωρίσω ἰδιαίτερος, μετὰ τῶν ἄλλων ὠραίων τίτλων τοῦ πλουσίου ἔργου σας, ἓνα μέγα καὶ σπάνιον προτέρημα, τὸ ὁποῖον

ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως καὶ μίαν ὑποχρέωσιν τοῦ συγγραφέως πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του. Δὲν ἐπῆρξατε ποτὲ πληκτικὸς, κύριε. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα μυστικὸν τῆς ἐπιτυχίας σας, τὸ μυστικὸν ὄλων τῶν δημοφιλῶν συγγραφέων. Διότι ὅλα τὰ συγχωρεῖ ὁ ἀναγνώστης. Ἐκείνη καὶ τὴν ἔλλειψιν μεγαλοφυΐας. Ἐκείνη δὲν συγχωρεῖ ποτὲ τὸν συγγραφέα πού τὸν ἔκαμε νὰ πλήξη. Αὐτὸς ὁ φόβος ἀκριβῶς μὲ ἀναγκάζει νὰ εἶμαι σύντομος. Ἄλλως τε βιάζομαι, κύριε, μαζὺ μὲ τοὺς θαυμαστιάς σας πού συνεκέντρωσαν εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν αὐτὴν ἑορτὴν τὸ ὄνομά σας, βιάζομαι νὰ σᾶς παραδώσω τὸν λόγον. Ἡ σημερινὴ ἡμέρα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἶναι ἰδική σας. Ἐκείνη πρὶν ἢ σᾶς παραδώσω τὸν λόγον, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐπαναλάβω πόσον μὲ συγκινεῖ τὸ ὅτι εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ κληρὸς καὶ ἡ τιμὴ νὰ σᾶς δεξιωθῶ εἰς τὸν νέον αὐτὸν οἶκον τοῦ Πλάτωνος. Ἄνεχωρήσαμεν μαζὶ μίαν μακρονήν ἡμέραν, ἀπὸ τὰ γειτονικά προπύλαια τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐφθάσαμεν μαζὶ εἰς τὰ αὐστηρὰ αὐτὰ προπύλαια, ὅπου ἔρχεσθε σήμερον νὰ καταλάβετε τὴν θέσιν σας. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο προπυλαίων δὲν εἶναι μεγάλη. Τὰ χωρίζουν ὀλίγα βήματα. Καὶ ὅμως ἐπέρασε σχεδὸν μισὸς αἰὼν διὰ νὰ τὴν διανύσωμεν. Καὶ μεταξὺ τῶν δύο προπυλαίων ἀφίσαμεν τὴν νεότητά μας. Ἐκείνη ἡ στιγμή δὲν εἶναι κατάλληλος διὰ μελαγχολικὰς σκέψεις καὶ ὁ τόπος εἶναι πολὺ ἐπίσημος διὰ φιλικὰς ἐκμυστηρεύσεις. Ἐκείνη ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν αὐστηρὰν ἀκαδημαϊκὴν τάξιν, ἀγαπητὴ φίλε. Καλῶς ἤλθατε, κύριε, μεταξύ μας.

 ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Εὐχαριστῶ! Τὴν Ἀκαδημίαν πρῶτα, ἢ ὅποια «τύχη ἀγαθῆ προσείλετό με τακτικὸν αὐτῆς ἑταῖρον», καὶ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, εὐαρεστηθέντας νὰ κηρύξουν τὴν ἐκλογὴν μου. Καταλαμβάνω σήμερον τὴν ἔδραν μου, καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν βέβαια διὰ τὴν ὑψίστην τιμὴν, ἀλλὰ προπάντων μὲ τὴν συναίσθησιν τῆς βαρείας εὐθύνης, τὴν ὅποιαν ἡ τιμὴ αὕτη ἐπάγεται. Διότι φρονῶ ὅτι ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἔδρα δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ ἀνταμοιβή, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἢ ἀνάπαυσις μετὰ τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἐπιφόρτισις καὶ ὑποχρέωσις πρὸς ἀγῶνα νέον, πρὸς ἐργασίαν ἄλλην, εἰδικήν. Ἐμάντενον καὶ πρὶν, ἀλλὰ παρακολουθήσας αὐτὸ ἐκ τοῦ σύγγενος ἐφ' ἱκανοὺς ἤδη μῆνας, εἶδα πόσον δύσκολον εἶναι τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔργον καὶ πόσην προσοχὴν, πόσον κόπον πρέπει νὰ καταβάλλῃ ὁ ἀντιλαμβανόμενος ὡς καθῆκον τὴν εὐσυνείδητον αὐτοῦ ἐκτέλεσιν. Ἐκείνη δὲ δυσκολώτερον καὶ ἀκανθωδέστερον ἴσως εἶναι τὸ ἔργον εἰς τὴν Τάξιν τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, καὶ ἰδιαίτατα εἰς τὸ λογοτεχνικὸν αὐτῆς τμήμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι οἱ